

واکاوی عوامل مؤثر در پیشرفت حسابداری شرکتهای عرضه شده در بورس (مطالعه موردی فساد مالی)

فهیمة عزیزى

کارشناسی ارشد رشته حسابداری، دانشگاه بین‌المللی امام رضا، مشهد، ایران

چکیده

مقاله حاضر به بررسی عوامل مؤثر در فساد مالی در شرکتهای عرضه شده در بورس می‌پردازد. فساد مالی یکی از مشکلات جدی در حوزه حسابداری است که می‌تواند تأثیرات منفی بسیار زیادی بر روند پیشرفت شرکت‌ها و بازار سهام داشته باشد. برای انجام این تحقیق، پژوهشگران از داده‌های مالی و غیرمالی شرکتهای عرضه شده در بورس استفاده کرده‌اند. نتایج نشان می‌دهند که عوامل مختلف، از جمله ساختار سازمانی، نظارت و کنترل داخلی، فعالیت‌های حسابداری و حکمروایی قضائی، تأثیر قابل توجهی در فساد مالی دارند. بانک جهانی مشخص کرده است که فساد یکی از بزرگ‌ترین مانع بهبود کیفیت حسابداری و توسعه اجتماعی است. در واقع فساد موجب تحریف نظام حقوقی کشور می‌شود و در نتیجه پایه و اساس مؤسسات را که عملکرد آنان است، به شدت تحت تأثیر قرار می‌دهد و تضعیف می‌نماید. با تحلیل داده‌ها، پژوهشگران نشان دادند که سطح نظارت و کنترل داخلی قوی‌تر، سبب کاهش فساد مالی در شرکت‌ها می‌شود. همچنین، ساختار سازمانی مناسب و اجرای صحیح فعالیت‌های حسابداری نقش مهمی در کاهش فساد مالی دارند. همچنین، حکمروایی قضائی قوی نقش مهمی در جلوگیری از فساد مالی دارد؛ بنابراین، بر اساس نتایج این تحقیق، توصیه می‌شود که شرکت‌ها بر روند تقویت ساختار سازمانی خود، بهبود نظارت و کنترل داخلی و اجرای صحیح فعالیت‌های حسابداری تمرکز کنند.

واژه‌های کلیدی: فساد مالی، کیفیت حسابداری، بورس اوراق، پیشرفت حسابداری

۱- مقدمه

فساد مالی یکی از مشکلات جدی در حوزه حسابداری است که می‌تواند تأثیرات عمده‌ای بر روند پیشرفت شرکت‌های عرضه‌شده در بورس داشته باشد. فساد مالی به هرگونه عمل غیرقانونی یا نامناسب از سوی افراد داخل یا خارج از سازمان برای کسب منافع شخصی و تضعیف منافع عمومی اطلاق می‌شود. در حال حاضر، فساد مالی به چالش‌های جدید و پیچیده‌تر نظیر تغییرات ساختار بازار، پیدایش فناوری‌های نوین و تحولات قانونگذاری در حوزه حسابداری نیز روبرو است [5].

بورس، به عنوان گروه کلیدی در بازار سرمایه، نقش مهم و حائز اهمیت در تأمین منابع مالی برای شرکت‌ها و رشد اقتصاد کشور دارد. با این حال، وجود فساد مالی در شرکت‌های عرضه‌شده در بورس می‌تواند به طور مستقیم و غیرمستقیم تأثیرات منفی بر روند پیشرفت حسابداری این شرکت‌ها داشته باشد؛ بنابراین، شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر در فساد مالی در این شرکت‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است [2].

در این مقاله، به بررسی عوامل مؤثر در فساد مالی در پیشرفت حسابداری شرکت‌های عرضه‌شده در بورس پرداخته خواهد شد. با استفاده از روش تحقیق کمی و با استفاده از داده‌های آماری و تجزیهات رگرسیون چندین سال گذشته، تأثیر عوامل نظیر ساختار سازمان، نظام حاکمیت کشور، نظام حسابداری و حجم سودآوری شرکت‌ها بر فساد مالی در حسابداران خیره صنعت بورس مورد بحث قرار خواهد گرفت.

کیفیت اطلاعات حسابداری عبارتست از دقت همراه با هر گزارش مالی که اطلاعات مربوط به جریانهای وجه نقد مورد انتظار شرکت را به سرمایه‌گذاران منتقل میکند. کیفیت حسابداری با استفاده از اطلاعات کمی صورتهای مالی، از جمله کیفیت ارقام تعهدی، ارقام خاص، تکرار زیانهای عملیاتی و سودهای غیر منظره سودهای مازاد محاسبه میشود. به عنوان یک آزمون اضافی، کیفیت حسابداری با استفاده از شاخص خوانایی در مقاله ای در سال ۲۰۰۸ محاسبه شد که مقیاسی از خوانایی اطلاعات کیفی در گزارش های سالیانه است. نتایج نشان میدهد شرکتهایی که گزارش های سالیانه ی آنها به سختی خوانده میشود، یعنی شرکتهای باشاخص خوانایی بالا، به طور قابل توجهی تاخیر قیمت بالاتری دارند [3].

دیدگاه استفاده کنندگان از گزارشهای مالی شرکت سعی در تغییر رقم سود منعکس شده در صورتهای مالی را دارند به این اقدام از دو جنبه میتوان نگرست جنبه مثبت آن که مجموعه فعالیتهایی را در بر میگیرد که در چارچوب مقررات و اخلاق حرفه ای بوده و جنبه منفی آن که به قصد فریبکاری و گمراه نمودن استفاده کنندگان از صورتهای مالی صورت خواهد گرفت . [2]

در یک سیستم فاسد اقتصادی مسائلی مانند رشوه و منفعت شخصی، محل مشترکی است که از آن با عنوان سرمایه داری دوستانه یاد می شود (نیلسن، ۲۰۱۷) بنابراین سود شخصی عبارت است از هرگونه سود، نه الزاماً، مالی که در نتیجه اقدامات وی یا گروه به شخص تعلق میگیرد [5].

۱-۱- بیان مسئله

مسئله مقاله مطالعه عوامل مؤثر در فساد مالی در پیشرفت حسابداری شرکت‌های عرضه‌شده در بورس است. فساد مالی به عملیات غیرقانونی یا نامناسب اطلاعات مالی و حسابداری اشاره دارد که به منظور تلاش برای تغییر یا افزایش نمایشگرهای مالی شرکت‌ها صورت می‌گیرد. این فعالیت‌ها منجر به تحلیل نادرست و اشتباه از سوابق مالی شرکت‌ها و در نتیجه، تأثیر منفی بر روند پیشرفت حسابداران و حسابداران شرکت‌ها دارد.

مقاله حاضر به بررسی عوامل مختلف مؤثر در فساد مالی در پروسه حسابداران شرکت‌های عمومی علاقه‌مند است. این عوامل شامل جنبه‌های سازمان‌دهی، فضای کسب و کار، ساختار سودآور، نظام حقوق و قوانین، نظام حاکمیت شرکتی و عوامل فرهنگی و اجتماعی می‌باشند. به طور کلی، این مقاله به دنبال شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر در فساد مالی است که ممکن است باعث تضعیف حسابداران و حسابداران شرکت‌ها شود. با بررسی این عوامل، مقاله به دست آوردن راهکارهای مناسب برای پیشگیری و کاهش فساد مالی در شرکت‌های عمومی را هدف قرار می‌دهد.

توسعه و پیچیدگی روزافزون واحدهای اقتصادی، افزایش حجم معاملات، کمبود منابع، افزایش رقابت و وجود انواع خطرات تهدیدکننده اهداف و سیاستهای سازمان کنترل مستقیم و انفرادی این واحدها را غیر ممکن کرده است. به همین جهت نیاز به استقرار سیستم کنترل داخلی اثربخش به عنوان جزئی لاینفک از سیستم مدیریت کارا مورد توجه جدی قرار گرفته است. سیستم کنترل داخلی سیستمی پویاست که انواع خطرهای و انحراف از اهداف و رویه های سازمان را پوشش می دهد. ارزیابی و طراحی سیستمهای کنترل داخلی برای مدیریت از اهمیت حیاتی برخوردار است و عدم توجه کافی و مناسب به آن مشکلات اساسی برای سازمان و ذینفعان آن ایجاد میکند.

با توجه به اهمیت تأثیر تقلب در گزارشگری مالی بر ارزش شرکتها و عدم توجه به نقش و رفتارهای غیر اخلاقی به عنوان عاملی جهت افزایش احتمال تقلب در پژوهشهای پیشین، در این پژوهش به دنبال پاسخ به این مهم هستیم که آیا فساد مالی منجر به بروز رفتار متقلبانه در شرکتها خواهد شد؟ نتایج پژوهش میتواند توجه قانون گذاران و سهامداران را به اهمیت موضوع فساد جلب و انجام اقدامات لازم جهت شناسایی و پیشگیری از اقدامات فساد در سطح شرکتها را داشته باشد. [4]

۲- مبانی و پیشینه پژوهش

مقاله مطالعه عوامل مؤثر در فساد مالی در پیشرفت حسابداری شرکتهای عرضه شده در بورس، به بررسی عواملی که تأثیرگذار بر فساد مالی در شرکتهای عرضه شده در بورس دارند، می پردازد. این مقاله به منظور شناسایی و تحلیل عوامل اصلی و زیرمجموعه های آنها که باعث فساد مالی در حسابداری شرکتها می شود، انجام شده است.

با توجه به اینکه حسابداران و حسابرسان نقش کلیدی در تأمین صحت و قابل اعتماد بودن اطلاعات مالی دارند، لذا بحث فساد مالی در حوزه حسابداری و حسابرسی چشمگیر است. این پژوهش با هدف شناسایی عوامل اصلی و زیرمجموعه های آنها که باعث فساد مالی در حسابداران و حسابرسان مختلف می شود، صورت گرفته است.

عوامل مؤثر در فساد مالی در پیشرفت حسابداری شرکتهای عرضه شده در بورس می توانند شامل موارد زیر باشند:

۱. ضعف نظام حسابداری و حسابرسی: اگر نظام حسابداری و حسابرسی در یک شرکت قوی نباشد، احتمال بروز فساد مالی افزایش می یابد. به عنوان مثال، عدم اجرای صحیح استانداردها و قوانین حسابداری و حسابرسی، عدم استقلال حسابرسان و تضعیف کنترل داخلی، ممکن است به فساد مالی منجر شود.

۲. ضعف ساختار سازمانی: ساختار سازمانی نقش مهمی در جلوگیری از فساد مالی دارد. سطح تقسیم بندی و تخصص کارکنان، رعایت اصول شفاف سازی و پاسخگوئی، تعاملات بین بخش های سازمان و همچنین رعایت اصول حاکمیت شرکتی می تواند تأثیرگذار باشد.

۲-۱- سیستم اطلاعات مالی

سیستم اطلاعات مالی (FIS) یک رویکرد سازمان یافته برای جمع آوری و تفسیر اطلاعات است و معمولاً مبتنی بر رایانه و در قالب برنامه و نرم افزار است. یک سیستم اطلاعات مالی خوب برای کسب و کارها و شرکت های کوچک و بزرگ ضروری است، زیرا مدیران برای تصمیم گیری در مورد نحوه اداره سازمان به اطلاعات حاصل نیاز دارند [6].

یک سیستم اطلاعات مالی (FIS) داده های مالی را جمع آوری و تجزیه و تحلیل می کند و از آنها برای برنامه ریزی مالی بهینه و پیش بینی تصمیمات و نتایج استفاده می نماید. از FIS در کنار سیستم های پشتیبانی تصمیم (DSS) استفاده می شود. از آنجایی که سیستم های اطلاعات مالی از حداقل منابع نسبت به حاشیه ایمنی از پیش تعیین شده استفاده می کنند، به شرکتها یا سازمانها کمک می کنند تا به اهداف مالی خود دست یابند. سیستم اطلاعات مالی را همچنین می توان به عنوان یک برنامه ریز مالی برای تجارت الکترونیکی در نظر گرفت که می تواند حجم زیادی از داده های بازار و مالی را که از دیتابیس های مالی سراسر جهان به دست می آیند، تولید کند. [4].

جدول شماره ۱، قابلیت های سیستم اطلاعات مالی، [6]

ردیف	قابلیت ها
۱	جمع آوری اطلاعات دقیق، به موقع، کامل و قابل اعتماد
۲	پشتیبانی از تصمیمات سازمانی و سیاست‌های دولت‌ها
۳	ارائه گزارشات مدیریتی مناسب و کافی
۴	ارائه مسیر حسابرسی کامل برای تسهیل حسابرسی
۵	پشتیبانی از تهیه و اجرای بودجه
۶	تسهیل در تهیه صورت های مالی

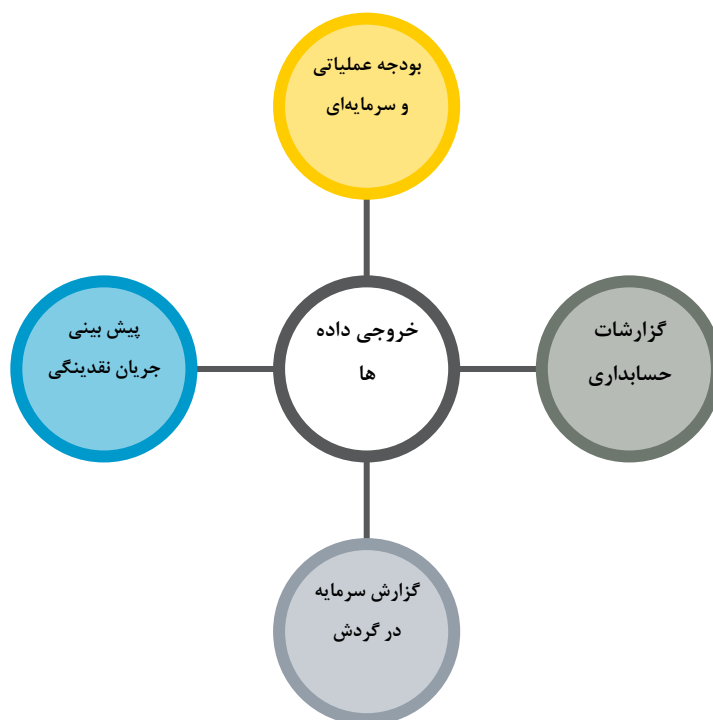
سیستم اطلاعات مالی به طور کلی از شش جزء اصلی تشکیل شده است: افراد، رویه ها، داده‌ها، نرم افزار، زیرساخت فناوری اطلاعات و کنترل داخلی [8].

افراد: افراد همان کاربران سیستم اطلاعات مالی هستند. کاربران داخلی شامل حسابداران و سایر مقامات مالی شرکت هستند. **رویه ها:** منظور از رویه‌ها سیستمی است که برای جمع آوری و پردازش داده‌ها دنبال می‌شود.

داده‌ها: سیستم اطلاعات مالی عمدتاً با انواع داده‌های مالی و تجاری سروکار دارد. هر داده‌ای که مربوط به امور مالی شرکت باشد، داده‌های ورودی سیستم اطلاعات مالی خواهد بود. باید دقت داشته باشید که داده‌های وارد شده دقیق و کامل باشند.

نرم افزار: نرم افزار سیستم اطلاعات مالی کلیه وظایف ذخیره سازی، پردازش، تجزیه و تحلیل، بازیابی و گزارشگری اطلاعات مالی یک شرکت را انجام می‌دهد.

تجزیه و تحلیل داده‌های مالی ممکن است از طریق ارزیابی ترندها، تجزیه و تحلیل نسبت‌ها و مدل سازی برنامه ریزی مالی انجام شود. خروجی‌های داده‌ها که توسط سیستم اطلاعات مالی تولید می‌شوند می‌توانند شامل این موارد باشند: [10].

نمودار شماره ۱: خروجی داده‌ها، [10]

۲-۲- تعریف بورس اوراق بهادار

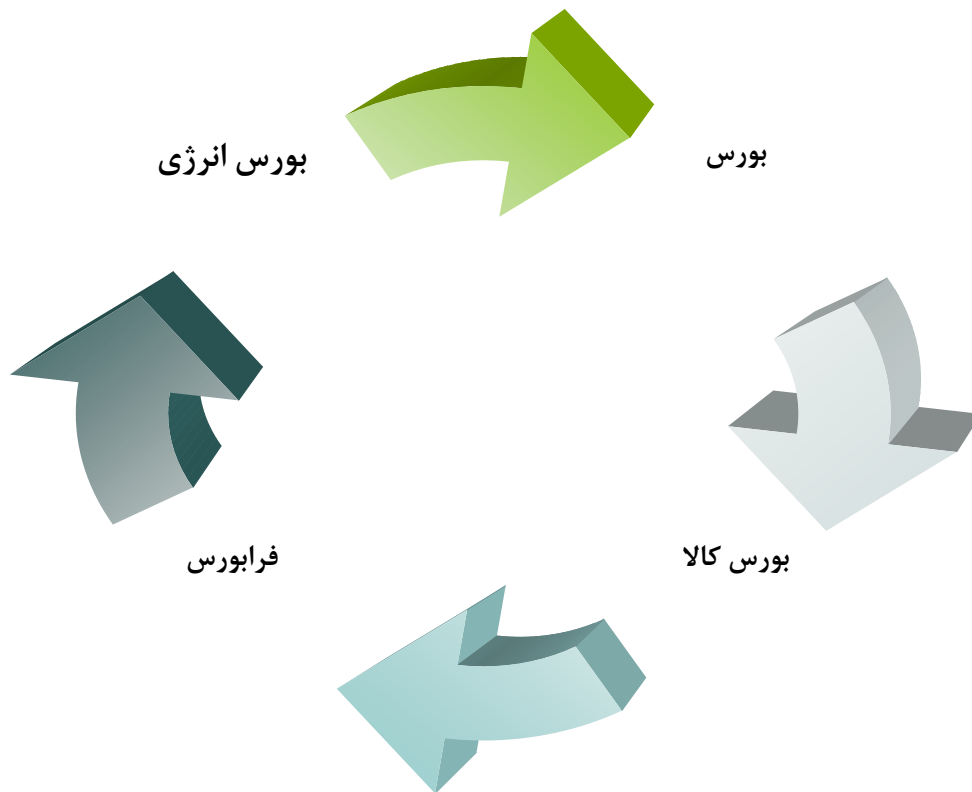
بهبازار (به فرانسوی: bourse) یا بورس اوراق بهادار (به انگلیسی: Stock exchange) بازار رسمی و سازمان یافته سرمایه است که در آن خرید و فروش سهام شرکتها و اوراق بهادار تحت ضوابط، قوانین و مقررات خاصی انجام می‌شود. تعیین قیمت سهام در بورس، بر اساس عرضه و تقاضا صورت می‌گیرد. در بورس اوراق بهادار، یک سرمایه‌گذار می‌تواند با سرمایه هرچند کوچک خود، در شرکتهای پذیرفته شده در بورس سرمایه‌گذاری نماید. سرمایه‌گذاران بورس، برای خرید و فروش سهام می‌بایست این کار را از طریق شرکتهای کارگزاری بورس انجام دهند. سرمایه‌گذاری در بورس نیازمند دانش و مهارت است. [5]

اوراق بهادار هر نوع ورقه یا مستندی است که تضمین کننده حقوق مالی قابل ارائه برای مالک آن باشد. به بیان دیگر، اوراق بهادار، نوعی ابزار مالی با قابلیت نقل و انتقال به شمار می‌رود. این اوراق از هر نوعی که باشند مانند سهام عادی، سهام ممتاز، حق تقدم، سهام جایزه، اوراق مشارکت، مشتقات، اختیار معامله، قرارداد آتی و حتی صکوک، ارزش مالی را برای مالک آن به همراه دارند. شرکت یا نهادی که اوراق بهادار را صادر می‌کند، به عنوان صادرکننده (توزیع کننده) شناخته می‌شود. [9] این اوراق در بازار سرمایه به سه بخش کلی «اوراق بدهی»، «اوراق حقوق صاحبان سهام» و «ابزارهای مشتقه» تقسیم می‌شوند. در این میان بورس اوراق بهادار بازاری منصفانه، کارآ، متشکل، خودانتظام و شفاف با ابزارهای متنوع و دسترسی آسان است که ارزش افزوده را برای ذی‌نفعانش ایجاد می‌کند. اوراق بهادار در این بازار و توسط کارگزاران یا معامله‌گران طبق قانون، ضوابط و مقرراتی خاص، مورد دادوستد قرار می‌گیرد. بازار بورس اوراق بهادار در قالب شرکتهای سهامی با مسئولیت محدود یا شرکت سهامی عام تأسیس و اداره می‌شود که در آن سهام شرکتها و اوراق مشارکت مورد معامله قرار می‌گیرد. مشخصه مهم این بازار، حمایت قانونی از صاحبان پس‌اندازها یا سرمایه‌های راکد است. [7]

جدول شماره ۲، اهداف کلان در بازار بورس اوراق بهادار، [9]

اهداف	ردیف
ارتقای سهم بازار سرمایه در تأمین مالی فعالیت‌های مولد اقتصادی	۱
به‌کارگیری مقررات و رویه‌های مؤثر برای حفظ سلامت بازار و رعایت حقوق سهامداران	۲
تعمیق و گسترش بازار با بهره‌گیری از فناوری و فرایندهای به‌روز و کارآمد	۳
توسعه دانش مالی و گسترش فرهنگ سرمایه‌گذاری و سهامداری در کشور	۴
توسعه و تسهیل دسترسی به بازار از طریق کاربردهای فناوری اطلاعات	۵
رعایت اصول پاسخگویی و شفافیت در همکاری‌ها و تعاملات با ذی‌نفعان	۶
توسعه مستمر دارایی‌های فکری و سرمایه انسانی شرکت	۷

بورس انواع مختلفی دارد. در این بخش انواع بازار بورس اوراق بهادار موجود در ایران (هرکدام از این بازارها، شرکتهای مربوط به خود را دارا می‌باشند) را بررسی می‌کنیم. بازار بورس اوراق بهادار در ایران به ۴ نوع مختلف تقسیم می‌شود و سرمایه‌گذاران می‌توانند در هر کدام از آنها سرمایه‌گذاری کنند. [10]

نمودار شماره ۲: انواع بورس اوراق بهادار، [10]

۳-۲- فساد مالی

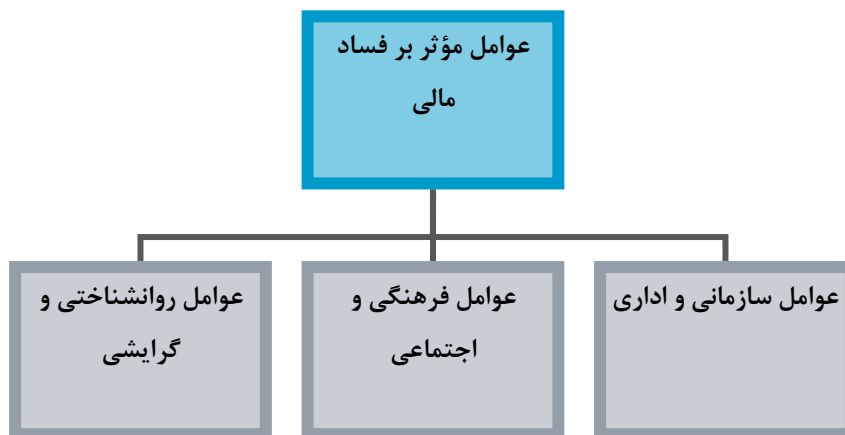
فساد مالی در لغت به معنای تباه شدن، پوسیدگی، فتنه و آشوب، ظلم، لهو و لعب و نیز تباهکاری آمده است. به هر ترتیب واژه انگلیسی «Corruption» به معنی گمراهی، تباهی، معیوب کردن کمال، درستی و اصول اخلاقی، خصوصاً نقض در انجام صحیح وظایف از سوی یک کارمند دولت به واسطه اخذ رشوه، آمده است. [12]

در تعریف جدید از فساد مالی، عبارت «مقام و قدرت عمومی» جای خود را به عبارت «مقام و قدرت به امانت داده شده» داده است. برخی از دلایل این امر این است که عبارت «مقام و قدرت عمومی» باعث غفلت از فساد مالی صورت گرفته در بخش خصوصی می‌شد. به این ترتیب، در حال حاضر، صحیح‌ترین تعریفی که از فساد مالی به نظر می‌رسد عبارت است از «سوء استفاده از مقام یا قدرت به امانت داده شده در جهت منافع شخصی» [10]

با توجه به کنوانسیون ملل متحد برای مبارزه با فساد مالی، می‌توان اصلی‌ترین مصادیق فساد مالی را شامل رشوه، اخاذی، اعمال نفوذ، سوء استفاده از اختیارات و وظایف شغلی، استفاده غیرمجاز از اموال دولتی، دارا شدن بر خلاف حق، پارتی‌بازی، رفیق‌گرایی، و لطف‌ورزی، رانت‌جویی و اختلاس دانست.

ناگفته پیداست که شیوع هر یک از این جرایم، به نوبه خود، نظم جامعه را به سختی آشفته نموده و علاوه بر ایجاد زمینه برای وقوع انواع بی‌عدالتی‌ها، ارتکاب انواع جرایم دیگر در جامعه را نیز سبب می‌شود. پس پیش‌گیری از فساد مالی امر بسیار مهمی است که باید در همه جوامع مورد توجه قرار گیرد.

بی‌شک، عوامل مختلفی بر شکل‌گیری و گسترش فساد مالی تأثیرگذار هستند که از یک شرایط وضعی به شرایط وضعی دیگر در حال تغییر هستند؛ که می‌توان آن را به سه گروه زیر تقسیم‌بندی کرده است: [11]

نمودار شماره ۳: عوامل مؤثر بر فساد مالی، [10]

۲-۴- پیشینه پژوهش

جنت آبادی (۱۳۹۶) به بررسی نقش تعدیل کنندگی حاکمیت شرکتی بر رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و انتخاب گزینه های سرمایه گذاری پرداختند. یافته های پژوهش نشان داد که بین کیفیت اطلاعات حسابداری و انتخاب گزینه های سرمایه گذاری رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد، یعنی با افزایش هر رتبه در کیفیت اطلاعات حسابداری ۱۱٫۵ درصد انتخاب گزینه های سرمایه گذاری بهینه افزایش می یابد و نیز این پژوهش نشان می دهد، دوگانگی وظیفه مدیر عامل شاخص حاکمیت شرکتی بر رابطه دو متغیر مذکور تأثیر معناداری ندارد. نهایتاً نتایج پژوهش نشان می دهد، کیفیت بالای اطلاعات حسابداری میتواند به مدیران در انتخاب طرحها مختلف جهت سرمایه گذاری بهینه کمک کند.

محمودی و نقدی (۱۳۹۶)، در پژوهش خود به بررسی نقش فساد مالی بر رابطه بین نگهداشت وجه نقد و عملکرد شرکت طی دوره زمانی ۱۳۹۰-۱۳۹۴ با استفاده از روش تجزیه و تحلیل پانل دیتا پرداختند نگهداشت وجه نقد به ROA متغیر وابسته است برای اندازه گیری عملکرد شرکت از عنوان متغیر مستقل و فساد مالی به عنوان متغیر تعدیلگر استفاده شده است. نتایج یافته ها نشان داد که بین نگهداشت وجه نقد و عملکرد شرکت ارتباط معناداری وجود دارد فساد مالی بر ارتباط نگهداشت وجه نقد و عملکرد شرکت تأثیر گذار است.

۳- یافته های تحقیق

با توجه به موضوع مطرح شده، پژوهشی که عوامل مؤثر بر فساد مالی در پیشرفت حسابداری شرکت های عرضه شده در بورس را مورد بررسی قرار داده است، به نتایج زیر رسیده است:

۱. حاکمیت شرکتی: یکی از عوامل اصلی تأثیرگذار بر فساد مالی در شرکت های عرضه شده در بورس، سطح حاکمیت شرکتی است. پژوهش نشان داده است که وجود ساختار حاکمیت قوی و مناسب در شرکت ها، باعث کاهش فساد مالی و افزایش پایداری حسابداری آنها می شود.

۲. نظام حقوق و قانون: نظام حقوق و قانون قابل اعتماد و قدرتمند، نقش مؤثر در کاهش فساد مالی دارد. پژوهش نشان داده است که در کشورهای با سطح تأمین حقوق و قانون مناسب، فساد مالی در شرکت ها کمتر است و حسابداری آنها پیشرفت می کند.

۳. شفافیت و افشای اطلاعات: شرکت هایی که اطلاعات مالی و عملکرد خود را به صورت شفاف و قابل دسترس برای سهامداران و عموم اعلام می کنند، کمتر در معرض فساد مالی قرار می گیرند. پژوهش نشان داده است که شفافیت و افشای اطلاعات، باعث افزایش اعتماد سهامداران و سایر عوامل بازار در قبال شرکت ها می شود.

۴. نظام حسابداری: نظام حسابداری مناسب و قوانین صحیح حسابداری، نقش بسزایی در جلوگیری از فساد مالی دارند. پژوهش نشان داده است که شرکت‌های با نظام حسابداری قوی تر، کمتر در معرض فساد مالی قرار می‌گیرند و پروگرس بالاتری را در حسابداری خود نشان می‌دهند.

امروزه فساد اداری و مالی به یک معضل جهانی مبدل شده و دولت‌ها آگاهند که فساد باعث آسیب‌های بسیاری می‌شود و هیچ حدودمرزی هم نمی‌شناسد، همان‌طور که نتایج و پیامدهای آن نیز بنا بر نوع سازمان سیاسی و اقتصادی و سطح توسعه یافتگی، گوناگون است. به هر صورت، فساد موجب انحطاط است، سیاست‌های دولت را در تضاد با منافع اکثریت قرار می‌دهد و باعث هدر رفتن منابع ملی می‌شود. همچنین به کاهش اثربخشی دولت‌ها در هدایت امور می‌انجامد و از این طریق، اعتماد مردم را نسبت به دستگاه‌های دولتی و غیردولتی کاهش، و بی‌تفاوتی، تنبلی و بی‌کفایتی را افزایش می‌دهد. [11]

جدول شماره ۳، علل اصلی شکل‌گیری فساد مالی، [10]

ردیف	علل	توضیحات
۱	علل فرهنگی و محیطی	در نظام اداری کنونی، انتصاب و اختصاص پست‌های سازمانی بر مبنای رفیق‌بازی و یا رشوه، به صورت امری عادی درآمده و تباری بین افراد متمول، سیاستمداران و عوامل بوروکراسی اداری برای عبور از پالایه‌های نظام اداری، یک جریان پذیرفته شده است که نتیجه آن، بروز فساد به ویژه در سطح کلان جامعه بوده است.
۲	علل شخصیتی	در تمام کشورها به ویژه کشورهای توسعه یافته، برای پست‌های اداری و سازمانی، شرایط احراز معرفی می‌گردد که انتخاب و انتصاب افراد بر مبنای آن شرایط صورت می‌گیرد. در محتوای شرایط احراز موقعیت‌های اداری و دولتی، بخشی به ویژگی‌های شخصیتی مدیر اختصاص داده شده است.
۳	علل اداری و سازمانی	یکی از واقعیت‌های نظام اداری کنونی این است که واحدهای اداری معمولاً با تعداد زیادی از قوانین و مقررات غیرواقعی و یا غیرضروری مواجه هستند و ابهامات موجود در رویه‌های اداری و استانداردهای جاری کار، امکان هرگونه تصمیم و اقدامات خودسرانه را به کارگزاران آن‌ها می‌دهند

۴- بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به مطالعه عوامل مؤثر در فساد مالی در شرکت‌های عرضه‌شده در بورس، می‌توان نتیجه‌گیری کرد که وجود فساد مالی در این شرکت‌ها می‌تواند تأثیرات منفی بر روند پیشرفت حسابداری آنها داشته باشد. برخی از عوامل مؤثر در فساد مالی شامل عدم شفافیت و صحت اطلاعات مالی، نقض قوانین و مقررات حسابداری، نقص در سامانه‌های حسابداری و کنترل داخلی، وجود تعارض منافع و نقص در نظارت و بازبینی است. فساد مالی باعث کاهش اعتماد سرمایه‌گذاران به شرکت‌ها و بازار سرمایه می‌شود. این امر منجر به کاستن از جذب سرمایه جدید، رشد کسب و کار، تأثیرگذاری بر قابل اطمینان بودن گزارشات مالی و پایبند به استانداردهای حسابداری بین‌المللی می‌شود.

فساد یک پدیده بسیار ناپایدار، پیچیده و چند بعدی است. فساد به روشهای متعددی تعریف شده است. در عمل میتوان از جنبه‌های، اخلاقی اجتماعی حقوقی فلسفی و سیاسی به آن اشاره نمود. رایج ترین تعریف فساد اشاره به همه فعالیت‌هایی دارد که در آن قدرت اداره عمومی برای مزایای خصوصی مورد سوء استفاده قرار می‌گیرد، جین (۲۰۰۱). با توجه به چشم انداز گسترده‌ای از رفتار فاسد ناعادلانه یا جنایتکار فعالیت‌های غیر قانونی مانند تقلب پولشویی، معاملات مواد مخدر، فرار مالیاتی رشوه و بازار سیاه با فساد مرتبط هستند اما این فعالیتها در تعریف فساد عمومی ذکر نشده است. به این دلیل که این فعالیتها استفاده از قدرت عمومی را شامل نمی‌شود. در خصوص تاثیر فساد مطالعات مختلفی در داخل و خارج از کشور صورت گرفته است. از جمله: غلامی و ادبی فیروزجایی (۱۳۹۰)، در پژوهش خود به بررسی رابطه فساد و کارآفرینی با استفاده از الگوی داده‌های تابلویی پرداختند. در این مقاله با استفاده از روش داده‌های تابلویی و مدل گشتاورهای تعمیم یافته برای ۴۵ کشور مختلف طی سالهای ۲۰۰۹-۲۰۰۱ تاثیر فساد بر کارآفرینی بررسی گردید

برای پیشرفت حسابداری شرکت‌های عرضه‌شده در بورس، لازم است تا تمامی عوامل مؤثر در فساد مالی مورد توجه قرار گیرند و اقدامات مناسبی برای کاهش آنها انجام شود. این اقدامات می‌تواند شامل تقویت سامانه‌های حسابداری و کنترل داخلی، افزایش شفافیت و صحت اطلاعات مالی، اجرای قوانین و مقررات حسابداری به صورت دقیق و کارآمد، تعزیرات سخت برای نقض قوانین حسابداری و تشکیل نظارت مناسب بر فعالیت‌های شرکت‌ها باشد. به طور کلی، پژوهش در زمینه عوامل مؤثر در فساد مالی و رابطه آن با پیشرفت حسابداری شرکت‌های عرضه‌شده در بورس، نشان داد که رعایت استانداردهای حسابداری و قوانین مالی، بهبود سامانه‌های حسابداری و کنترل داخلی، و افزایش شفافیت خواهد بود.

منابع

۱. شمسایی، وحید (۱۳۹۲). مدیریت سود و تقلب در گزارشگری مالی تشخیص نقاط تمایز توسط حسابرسان نشریه، حسابرس، ۶۴، ۱۱۴-۱۰۶. صباحی، احمد و ملک السادات سعید (۱۳۸۸). اثر کنترل فساد مالی بر رشد اقتصادی، فصلنامه پژوهشنامه ۲. بازرگانی، ۱۴ (۵۳)، ۱۵۸-۱۳۱. کمیته تدوین استانداردهای حسابرسی (۱۳۹۴) استانداردهای حسابرسی. تهران، سازمان حسابرسی، چاپ ششم
۳. فروغی، داریوش، حمیدیان نرگس و بهرامی فاطمه (۱۴۰۱). تاثیر مسئولیت اجتماعی شرکتها بر گزارشگری مالی متقلبانة دانش حسابداری مالی، ۹ (۱). ۲۷-۱.

4. Beneish, M. D. (1999). The detection of earnings manipulation. *Financial Analysts Journal*, 55(5): 24-36.
5. COSO. (2004). *Enterprise Risk Management – Integrated framework*. Executive Summary Committee of sponsoring organizations of the treadway commission.
6. Cressey, D. R. (1953). *Other people's money: A study in the social psychology of embezzlement*, Glencoe, IL, Free Press.
7. Dalniala, H., Kamaluddin, A., Sanusi, Z., & Khairuddin, K. (2014). Accountability in financial reporting: detecting fraudulent firms, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 145, 61-69.
8. Dechow, P., & Dichev, I. (2002). The quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors, *The Accounting Review*, 77(s-1), 35- 59.
9. Dechow, P., Sloan, R., & Sweeney, A. (1995). Detecting earnings management. *The Accounting Review*, 70(2): 193-225.
10. De Graaf, G. (2004), *Portraits of corruption: towards a contextual theory of corruption*. Proceedings of the EGPA 2004 Annual Conference, Four Months After: Administering the New Europe.
11. Ghaderi, K., & Ghaderi, S. (2017). The analysis of the executive overconfidence in fraudulent Companies. *Accounting and Auditing Review*, 24(1), 243-262. (In Persian)
12. Grossi, G., & Pianezzi, D. (2018). The new public corruption: old questions for new challenges. *Accounting Forum*, 42(91), 86-101.

Analyzing the effective factors in the accounting progress of listed companies (a case study of financial corruption)

Fahimeh Azizi

Masters in Accounting, Imam Reza International University, Mashhad, Iran.

Abstract

This article examines the effective factors in financial corruption in listed companies. Financial corruption is one of the serious problems in the field of accounting, which can have many negative effects on the progress of companies and the stock market. To conduct this research, researchers have used financial and non-financial data of companies listed on the stock exchange. The results show that various factors, including organizational structure, internal supervision and control, accounting activities and judicial ruling, have a significant effect on financial corruption. The World Bank has determined that corruption is one of the biggest obstacles to improving the quality of accounting and social development. In fact, corruption distorts the country's legal system, and as a result, it severely affects and weakens the foundation of institutions, which is their performance. By analyzing the data, the researchers showed that a stronger level of supervision and internal control reduces financial corruption in companies. Also, proper organizational structure and proper implementation of accounting activities play an important role in reducing financial corruption. Also, a strong judiciary plays an important role in preventing corruption. Therefore, based on the results of this research, it is recommended that companies focus on the process of strengthening their organizational structure, improving internal supervision and control, and the correct implementation of accounting activities. Also, efforts should be made to promote a strong and efficient judiciary in the society.

Keywords: Financial corruption, accounting quality, and stock exchange, accounting progress

---